

Józef Lindmajer

KUPIECTWO I ADMINISTRACJA PROWINCJONALNA POMORZA ZACHODNIEGO A PLANY BUDOWY KOLEI MIĘDZY KOŁOBRZEGIEM A GDAŃSKIEM W LATACH 1850-1875

Problematyka rozbudowy sieci i rozwoju struktury komunikacji kolejowej stanowi jeden z ważniejszych elementów w badaniach historyczno-gospodarczych, dotyczących każdego państwa lub określonych regionów XIX w. To uogólnienie dotyczy dawnej prowincji pomorskiej w państwie pruskim (Provinz Pommern), również z powodu niedostatku literatury naukowej.

W drugim tomie syntezy historycznej Pomorza Zachodniego z początku XX w. M. Wehrmann rozbudowie kolei poświęcił niewiele miejsca,¹ chociaż miał już do dyspozycji liczne tytuły². Nieznaczne rozszerzenie wiedzy o wiek XIX przynosi artykuł z końca lat dwudziestych³.

Współczesna polska historiografia Pomorza Zachodniego ma wciąż do spełnienia ważne zadania w odtwarzaniu przemian gospodarczych tej nadbałtyckiej prowincji państwa pruskiego w dobie tworzenia się zrębów systemu kapitalistycznego, nie wyłączając kształtującej się infrastruktury komunikacyjnej. Pionierskie studia A. Wielopolskiego unaocznily wagę problematyki, chociaż na pewno w opracowaniu gospodarki Pomorza Zachodniego w XIX stuleciu zbyt marginalnie potraktowano najważniejsze inwestycje kolejowe⁴.

Przez długie lata nie podejmowali tego istotnego wątku badawczego historycy z ośrodka szczecińskiego. Ukazywały się jedynie studia o genezie i kierunkach rozwoju portu w Szczecinie oraz oddziaływaniu handlu morskiego na zaplecze lądowe. W tym kontekście przewija się współzależność między dynamiką zaplecza a rozwojem zasięgu połączeń kolejowych⁵ ówczesnie, chociaż zdarzają się wyjątki⁶. Publikacje te zostały wykorzystane w t. 3 *Dziejów Szczecina* do przedstawienia koncepcji